

U posljednjih šest godina, otkad je izašao zadnji MEDICUS o temi gastroenterologije, nije bilo velikih otkrića u području dijagnostičkih i terapijskih postupaka. Međutim razmatranjem pojedinih problema s kojima se susrećemo u kliničkom radu sasvim je očito da postoje goruće teme u gastroenterologiji, ali i važni pomaci kako se nosimo s njima u Hrvatskoj. U tom smislu napravio sam izbor u kojem ćete, vjerujem, naći odgovore na pojedina pitanja ili pak prijedloge za njihovo rješavanje.

U izboru gorućih tema počinjemo s upalnim bolestima crijeva. Posljednjih godina znatno se promijenila strategija liječenja bolesnika s upalnim bolestima crijeva uvođenjem "akceleriranog step-up pristupa" u kojem se primjenjuje princip ranog uključivanja lijekova koji imaju potencijal cijeljenja crijeva čime se može promijeniti prirodni tijek bolesti. Naime, važnost postizanja "duboke remisije" bolesti, koja uključuje ne samo smirivanje kliničkih simptoma i normalizaciju laboratorijskih parametara aktivnosti bolesti nego i cijeljenje crijeva, prepoznata je kao ključni uvjet sprečavanja destruktivne upalne aktivnosti bolesti i njezinih dugoročnih komplikacija. U tom smislu, u okviru istraživanja upalnih bolesti crijeva, stavljen je naglasak na pronalaženje novih metoda, i laboratorijskih i endoskopskih, kojima bi se postigla što točnija i detaljnija procjena upalne aktivnosti bolesti.

Potom slijede nove spoznaje o pojavi celijakije u odrasloj dobi koje su povezale gastroenterologiju s brojnim drugim medicinskim granama te time nametnule potrebu razmatranja celijakije u širokoj diferencijalnoj dijagnostici negastroenteroloških simptoma. Činjenica da je celijakija kao najčešća kronična bolest probavne cijevi u gotovo 98% bolesnika nedijagnosticirana potencira pitanje statusa bolesti kao javnozdravstvenog problema. Pritom je presudna važnost edukacije medicinaru o poznavanju i dosljednom provođenju dijagnostičkog i terapijskog algoritma te konzistentnosti u razlikovanju celijakije od alergije na brašno i osjetljivosti na gluten.

Upravo na tragu te činjenice da je crijevo važan imunosni organ članak o često neprepoznatim eozinofilnim gastrointestinalnim bolestima popunjava praznine u slagalici.

U dijagnostičkoj endoskopiji i endosonografiji evidentni su pomaci u smjeru podizanja stupnja pouzdanosti neinvazivnih testova i etabliranja virtualne biopsije kao relevantnoga dijagnostičkog pristupa. Endosonografija je postala osobito važna za kvalitetnu dijagnostiku i pouzdanu procjenu uznapredovalosti luminalnih i ekstraluminalnih tumora probavnog sustava. Članci s navedenim temama ističu mogućnost uključivanja intervencijske endoskopije i endosonografije u tijek kirurških zahvata pa su "hibridne endoskopsko-laparoskopske procedure" i u nas postale stvarnost. Posljednjih tridesetak godina promijenjena je priroda ulkusne bolesti, što je najvjerojatnije posljedica primjene potentne antisekretorne terapije i rješavanja infekcije *Helicobacterom pylori*, no otvorio se novi problem – nesteroidni antireumatici. Stoga je u članku razmotreno pitanje štetnih učinaka nesteroidnih antireumatika na sluznicu probavne cijevi o kojem je bilo važno izreći mišljenje. S druge strane, uočeni nesklad u definiranju sadržaja i elemenata patohistoloških nalaza bioptata sluznice želuca i dvanaesnika rezultirao je prijedlogom nužnog minimuma koji treba sadržavati kvalitetan PHD nalaz u svakom laboratoriju u Hrvatskoj.

Slijedi tema kolorektalnog karcinoma – iznimno važnog i sve češćeg problema suvremene onkologije. Nacionalni program prevencije kolorektalnog karcinoma utrka je na duge staze tako da je zanimljiv pregled postignuća nakon prvog odmorišta.

Poseban status imaju novi lijekovi u hepatologiji i onkologiji. Kritičkim standardiziranjem algoritama u probiru bolesnika i terapijskom pristupu, "skupi" i "pametni" lijekovi mogli bi biti i u nas dostupni svima kojima su potrebni.

Nadam se da ćete u izboru tema ovog MEDICUSA naći one s kojima se susrećete u dnevnom radu i koje su vam važne. Ako vam pritom barem u nekim aspektima sadržaj tekstova pomogne u postavljanju dijagnoze i odabiru terapijskih postupaka, bit će ostvareno moje nastojanje da vam približim stajališta današnje gastroenterologije.

prof. dr. sc. Nadan Rustemović, dr. med.

MEDICUS kroz povijest... 80. obljetnica MEDICUSA

